

Sygn. akt IIW 156/15

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku

Wydział II Karny

w składzie:

Przewodniczący SSR Bożena Makowczenko

Protokolant Oksana Mądra

w obecności oskarżyciela publicznego -----

po rozpoznaniu w dniu 18.05.2015 r. w Giżycku

sprawy przeciwko **B. N.**

synowi J. E. i T. z d. G.

ur. (...) r. w E.

obwinionego o to, że: Od dnia 19.03.2014 roku do dnia 17.02.2015 roku w miejscowości M. nie wskazał osoby, której w dniu 19.02.2014 roku o godzinie 09:10:31 w miejscowości M., Gmina M. (...) powierzył do kierowania pojazdem marki R. o numerach rejestracyjnych (...). Kierujący tym pojazdem jadąc z prędkością 71 km/h przekroczył dozwoloną prędkość o 21 km/h.

tj. o czyn z art. 96§3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5

Prawo o ruchu drogowym

1. Obwinionego **B. N.** uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na zasadzie art. 96§3 kw w zw. z art. 24§1kw skazuje go na karę grzywny w wysokości 150.00 (sto pięćdziesiąt) złotych.
2. Na zasadzie art. 118§1 kpw zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 130,00 (sto trzydzieści) złotych tytułem opłaty sądowej i zryczałtowanych kosztów postępowania.

Sygn. akt II W 156/15

UZASADNIENIE

W wyniku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 lutego 2014r. o godzinie 09.10 w miejscowości M. urządzenie fotoradar typu (...) zarejestrowało pojazd marki R. o numerze rejestracyjnym(...), którego kierowca przekroczył prędkość o 21 km/h jadąc z prędkością 71 km/h.

Z danych ewidencyjnych będących w posiadaniu oskarżyciela publicznego wynikało, że właścicielem pojazdu jest T. N. .

Wobec powyższego, wezwano właścicielkę pojazdu do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących zarejestrowanego zdarzenia, w tym do podania informacji komu powierzył ów pojazd w dniu zdarzenia.

W nadesłanym do Straży Gminnej w M. oświadczeniu T. N. wskazała, iż w przedmiotowym dniu i czasie pojazd o jakim mowa w zapytaniu powierzyła B. N..

W związku z powyższym do B. N. wystosowano wezwanie do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących zarejestrowanego zdarzenia, w tym również do podania informacji komu powierzył ów pojazd w dniu zdarzenia.

Wezwanie to obwiniony odebrał w dniu 19 marca 2014r.

W odpowiedzi na owo wezwanie obwiniony w piśmie wystosowanym do straży z dnia 25 marca 2014r. wskazał, iż zgodnie ze stanowiskiem Prokuratury Generalnej straż gminna i miejska nie ma uprawnień do karania mandatami, prowadzenia postępowania wyjaśniającego i występowania do Sądu jako oskarżyciel publiczny w postępowaniu mandatowym na podstawie wskazań urzędów rejestrujących. Zarzucił straży, iż wysyłając wezwanie straż popełnia przestępstwo wyłudzenia, nadużycia obowiązków i groźby bezprawnej. Ponadto, obwiniony powołał się na uprawnienie do odmowy złożenia wyjaśnień oraz na prawo do odmowy złożenia zeznań o jakim mowa w art. 183§1kpk.

Brak pouczeń o powyższych uprawnieniach obwiniony potraktował jako świadczące o bezprawnym i bezprzedmiotowym wezwaniu jakie otrzymał.

W piśmie z dnia 10 kwietnia 2014r. skierowanym do obwinionego Komendant straży Gminnej w M. wskazał jakie uprawnienia posiada w przedmiotowej sprawie straż gminna i wyjaśnił istotę obowiązku o jakim mowa w art.78ust.4 ustawy prawo o ruch drogowym.

W swoim kolejnym piśmie, z dnia 16 kwietnia 2014r., obwiniony powołał się na wyrok Sądu najwyższego z dnia 12 grudnia 2013r. oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2013r. i podał, że nie ma podstaw prawnych kierowanie do właściciela pojazdu alternatywnego wskazania komu [pojazd został powierzony do kierowania lub używania albo przyjęcia mandatu za popełnione wykroczenie drogowe. Powoduje to bezprawność wystosowanego do obwinionego wezwania.

Obwiniony nie stawiał się w siedzibie straży celem złożenia wyjaśnień w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z art.96§3kw i nie nadesłał innych wyjaśnień.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

Wydruk z raportu (k.1,3), oświadczenie (k.2), wezwanie (k.4-5), pismo obwinionego (k. 5-11, 15-22), pismo Straży Gminnej (k. 12-13), dane obwinionego (k.27), kopia świadectwa legalizacji ponownej (k. 23), notatka urzędowa (k.28).

Obwiniony B. N., prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy o terminie rozprawy nie stawiał się na nią i nadesłał pisemne wyjaśnienia.

Wobec powyższego, na podstawie art.67§3 kpw , rozprawę wobec obwinionego przeprowadzono zaocznie a wyjaśnienia obwinionego Sąd odczytał.

W swych wyjaśnieniach obwiniony nie przyznał się do winy i wniósł o umorzenie postępowania w sprawie.

Podał w nim, iż wyrok w sprawie nie powinien być wydany gdyż strona składająca wniosek o ukaranie nie posiada legitymacji prawnej do występowania do Sądu w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach z art.96§3 kw. Obwiniony powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2014r., w którym to Trybunał uznał , iż niedopuszczalne jest kierowanie przez właściwy organ alternatywnie żądania przyjęcia mandatu karnego za wykroczenie lub denuncjacji innej osoby.

Oznacza to, jak podał, iż postępowanie w sprawie wszczęto na podstawie takiego bezprawnego wezwania co musi skutkować umorzeniem postępowania.

Nadto, obwiniony podniósł, że w zaistniałym stanie faktycznym zachowanie obwinionego nie wyczerpywało znamion zarzucanego mu wykroczenia. Bezspornie fotoradar zarejestrował wykroczenie. Następnie wysłano do niego wezwanie – quiz z zadaniem zgromadzenia informacji o prowadzącym pojazd, ale nie pouczano o przysługujących mu prawach w szczególności o uprawnieniach świadka. Nie pouczano też o uprawnieniach obwinionego. Obwiniony powołał się w dalszej części na uprawnienie wynikające z art.183§1kpk i zauważył, że przesłuchania nie można odbywać korespondencyjnie.

Obwiniony podał też, iż jest niewinny gdyż nie posiada wiedzy odnośnie osoby, która jechała tym pojazdem w określonym w wezwaniu czasie. Zbyt wiele osób ma dostęp do kluczyków i dokumentów a nie ma przy tym obwiniony uprawnień (...) do przetwarzania danych osobowych ani obowiązku prowadzenia rejestru osób, którym pojazd został używany. Brak wiedzy czy pamięci co do tych faktów nie jest, zdaniem obwinionego, żadna z form zachowania świadczącym o popełnieniu wykroczenia z art.96§3kw.

W przekonaniu Sądu zgromadzony w sprawie materiał wskazuje na to, iż swoim zachowaniem obwiniony B. N. wypełnił znamiona wykroczenia z art.96§3kw a jednocześnie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku obwinionego o umorzenie postępowania.

Zgodnie z brzmieniem art.96§3kw karze grzywny podlega ten kto wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Obowiązek takiego wskazania wynika wprost z brzmienia art. 78 ust.4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Z akt sprawy wynika, iż w dniu 19 lutego 2014r. to obwiniony był użytkownikiem przedmiotowego pojazdu.

To obwiniony zatem miał obowiązek udzielenia odpowiedzi na zapytanie dotyczące tego komu tego dnia pojazd ten powierzył. Odpowiedzi na owo zapytanie de facto obwiniony nie udzielił.

Treść składanych przez obwinionego do straży pism oraz pisma nadesłanego do Sądu i wywody w nim zawarte – w ocenie Sądu - nie wskazują żadnego powodu, który usprawiedliwiłby obwinionego w owym zaniechaniu albo pozwoliłby na przyjęcie, że po stronie obwinionego brak jest winy.

Sięgając do normatywnej treści przepisu art.96§3 kw wskazać należy, że sankcjonuje on naruszenie obowiązku wskazania przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż Straż Gminna jest organem, który może żądać od właściciela lub posiadacza pojazdu komu pojazd ten został przez niego powierzony w oznaczonym czasie a nadto, może występować z wnioskiem o ukaranie do Sądu w sytuacji gdy uzna, że doszło do popełnienia wykroczenia z art.96§3kw.

Już w wyniku nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym dokonanej ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw [(Dz. U. Nr 225, poz. 1466)] strażnicy gminni (miejscy) w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego zyskali upoważnienie do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie (art. 129b ust. 7 p.r.d.).

Kwestię tę ostatecznie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 30 września 2014 r. wydanej w sprawie **IKZP 16/14**, stwierdzając mianowicie, że:

„Na podstawie przepisu art. 17 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 395 ze zm.), w brzmieniu po nowelizacji ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 225, poz. 1466), straży gminnej (miejskiej) przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia z art. 96 § 3 Kodeksu wykroczeń”.

Obecnie zatem straż gminna ma uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w., przewidującego odpowiedzialność za nie wskazanie, wbrew obowiązkowi, na żądanie uprawnionego organu, komu został powierzony pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Wystosowanie takiego wezwania, zgodnie z regułami opisanymi w art.78ust. 4 ustawy Prawa o ruchu drogowym, nie kształtuje w żadnym razie jakiegokolwiek roli procesowej osoby, do której zapytanie to jest wysłane. Następuje to w trakcie czynności prowadzonych przez Straż a które to czynności leżą w kompetencjach straży. Rzeczą oczywistą jest, iż do zadań straży gminnych lub miejskich należy między innymi ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych i czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym (art.11 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych). W sytuacji zatem gdy – w ramach uprawnień wynikających z art. 129b ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym a szczególności z uprawnienia wynikającego z art.129bust.4 a mianowicie uprawnień do dokonywania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz drogach krajowych w obszarze zabudowanym, z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych, czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe urządzeń rejestrujących w oznakowanym miejscu i określonym czasie, uzgodnionymi z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) lub Komendantem Stołecznym Policji – straż ujawni wykroczenie drogowe i zarejestruje je, uprawniona jest do prowadzenia czynności wyjaśniających mających na celu ujawnienie sprawcy danego wykroczenia. Służy temu między innymi uprawnienie wynikające z art.78ust.4 ustawy a mianowicie możliwość żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Osoba zapytana w tej sytuacji nie występuje tu ani w roli świadka ani też w roli obwinionego. Jej obowiązkiem jest udzielenie informacji zgodnie z tym zapytaniem jako, że taki obowiązek wynika wprost z treści tego przepisu.

Obowiązku tego nie niweczy także wystosowanie do obwinionego pisma, do którego załączono druki oświadczeń do ewentualnego wypełnienia przez pytanego będące efektem zapytania – jak je określił obwiniony – „alternatywnego”.

W istocie bowiem, na co powoływał się obwiniony, w swoim wyroku z dnia 12 marca 2014r. , w którym to orzeczono o konstytucyjności przepisu art.96§3 kw, Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w postępowaniu mandatowym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, funkcjonariusz uprawniony do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego może ją nałożyć jedynie, gdy stwierdzi popełnienie wykroczenia za pomocą przyrządu kontrolno-pomiarowego lub urządzenia rejestrującego, a sprawca nie został schwytany na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem, i nie zachodzi wątpliwość co do sprawcy czynu – w tym także, w razie potrzeby, po przeprowadzeniu w niezbędnym zakresie czynności wyjaśniających, podjętych niezwłocznie po ujawnieniu wykroczenia . W szczególności strażnicy gminni (miejscy) są uprawnieni do wykonywania kontroli ruchu drogowego wobec kierującego pojazdem naruszającego przepisy ruchu drogowego, w razie ujawnienia i zarejestrowania czynu z użyciem urządzenia rejestrującego (art. 129b ust. 2 p.r.d.). W tym zakresie strażnicy gminni (miejscy) mogą żądać od właściciela (posiadacza) pojazdu wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania (używania) w oznaczonym czasie (art. 129b ust. 3 pkt 7 p.r.d.).

Z drugiej strony, jeżeli organ ma wątpliwości co do tego, czy sprawcą wykroczenia przekroczenia dopuszczalnej prędkości jest właściciel (posiadacz) pojazdu, to nie może go ukarać mandatem karnym za to wykroczenie, ale może żądać wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania (używania) w oznaczonym czasie.

Skoro zatem w niniejszej sprawie straż gminna w W. wystosowała do obwinionego takie zapytanie, obowiązkiem obwinionego było na nie udzielić odpowiedzi.

Odnosząc się do podanych przez obwinionego argumentów zawartych we wszystkich opisanych pismach wskazać należy, że są one chybione.

Po pierwsze, powoływanie się na brak pamięci czy brak wiedzy co do tego kto użytkował pojazd w oczywisty sposób zmierza do świadomego i celowego nie udzielenia odpowiedzi na zapytanie zwłaszcza, że zasadniczo obwiniony skupia się na innych argumentach, powołuje się między innymi na regułę wynikającą z art.183kpk mówiącą o prawie do odmowy zeznań w sytuacji gdy mogłoby to narazić na odpowiedzialność bliskie mu osoby.

Jeśli chodzi o ten zarzut, wypada tu zaznaczyć, iż jest on całkowicie chybiony albowiem ma ona zastosowanie wyłącznie w sytuacji gdy – podobnie jak świadek - obwiniony może uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Zagadnienie to poruszał w uzasadnieniu swojego orzeczenia Trybunał konstytucyjny w wyroku z dnia 12 marca 2014r. wydanym w sprawie P 27/13, w którym to Trybunał powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2004 r. (sygn. akt I KZP 26/04 , OSNKW nr 11-12/2004, poz. 102), w którym to SN uznał, że:

„(...) odpowiednie stosowanie – z mocy art. 41 § 1 k.p.s.w. [k.p.w.] – w postępowaniu w sprawach o wykroczenia art. 183 § 1 k.p.k., w jego brzmieniu od dnia 1 lipca 2003 r., nie oznacza, aby osoba przesłuchiwana w charakterze świadka w sprawie o wykroczenie mogła odmówić odpowiedzi na pytanie także wtedy, gdy odpowiedź taka narażałaby osobę jej najbliższą na odpowiedzialność za wykroczenie. Może to uczynić jedynie wówczas, gdy odpowiedź ta mogłaby narazić osobę dla świadka najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. W konsekwencji, także osoba rozpytywana w sposób pozaprocesowy przez uprawniony organ, żądający od niej informacji, którą z mocy przepisu szczególnego ma obowiązek przekazać temu organowi, może odmówić udzielenia odpowiedzi, czyli nie udzielić określonej wiadomości, tylko wówczas, gdy owa odpowiedź (informacja) mogłaby narazić osobę jej najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, a nie za wykroczenie. Ustawodawca dopuszcza zatem możliwość postawienia świadka w sytuacji konfliktowej, tak w postępowaniu karnym, jak i w innym postępowaniu, w którym art. 183 § 1 k.p.k. ma zastosowanie, w tym i w sprawach o wykroczenia. Uznaje jednak, że ze względu na wagę wykroczeń nie jest to konflikt na tyle istotny, aby zasługiwał na potraktowanie takie samo, jak obawa narażenia siebie lub osoby najbliższej na odpowiedzialność za przestępstwo”.

Trybunał stwierdził nadto, że wyłączenie odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 96 § 3 k.w. jest możliwe w sytuacji, gdy udzielenie odpowiedzi, komu został powierzony pojazd mogłaby narazić osobę najbliższą właścicielowi lub posiadaczowi pojazdu na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Natomiast możliwość narażenia na odpowiedzialność za wykroczenie nie wyłącza obowiązku właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania osoby najbliższej na żądanie właściwego organu, jeżeli dopuściła się ona wykroczenia, kierując powierzonym jej pojazdem lub go używając.

Obwiniony nie powołał się jednocześnie na okoliczności ekskulpujące go od zarzutu a mianowicie nie wskazywał aby pojazd ten w dniu 19 lutego 2014r. został użyty wbrew woli obwinionego lub bez jego wiedzy.

Takie zachowanie zatem obwinionego wskazuje na świadome działanie a ściśle mówiąc - na zaniechanie obwinionego w wypełnieniu obowiązku udzielenia żądanej przez Straż informacji a tym samym wskazuje na wypełnienie przez obwinionego znamion wykroczenia z art.96§3kw.

W tej sytuacji wina obwinionego nie budzi wątpliwości a swym zachowaniem obwiniony wyczerpał dyspozycję art.96§3kw.

Wymierzając obwinionemu karę grzywny w kwocie 150,00 zł Sąd miał na względzie, że kara ta ma spełnić swoje cele w zakresie prewencji szczególnej wobec obwinionego a także jest adekwatna do wagi popełnionego przez niego czynu i winna wpłynąć na niego wychowawczo.

O kosztach przeczono zgodnie z art.118§1kpw.